

Chairman: Prof. Iris Barshack
Secretary: Dr. Tzahi Neuman
Treasurer: Dr. Judit Krausz
Members: Prof. Dov Hershkovitz
Dr. Hananya Vaknine
Dr. Ady Yosepovich
Dr. Yaniv Zohar

יו"ר: פרופ' איריס ברשק
מזכיר: דר' צחי נוימן
גזברית: ד"ר יהודית קראוס
חברי ועד: פרופ' דב הרשקוביץ
דר' חנן ועקנין
דר' עדי יוספוביץ
דר' יניב זהר

10.12.23

לכבוד: עו"ד רננה מיסקין, משרד הבריאות

הנדון: תגובת האיגוד הישראלי לפתולוגיה על טיוטת התיקון לתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (שירותי בריאות במדינות חוץ)

נכבדי,

נתבקשנו בסוף השבוע להתייחס לטיוטת התיקון לתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (שירותי בריאות במדינות חוץ), וזאת בדחיפות עד היום, ועל כך תגובתנו זאת.

האיגוד לפתולוגיה בישראל **מתנגד** לטיוטת תקנות ביטוח בריאות ממלכתי כהוראת שעה נוכח תקופת החירום בישראל כאמור בהסבר לתקנות, ועל כך נפרט במסמכנו זה.

ראשית נקדים ונאמר - ישראל נמצאת מזה כחודשים במצב מלחמה המשפיע רבות על מערכת הבריאות. עם זאת, אין השפעה של שעת החירום על תחום **הפתולוגיה האבחנתית**. אנו משקפים את הפעילות האמבולטורית בישראל, אשר אם לדיק ירדה בתקופה זאת, ובוודאי שלא עלתה. כאיגוד אנחנו עם היד על הדופק, ובקשר רציף עם בתי החולים והמכונים בארץ. באופן מעשי, מעטים המומחים אצלו אשר גויסו למאמץ המלחמתי, ואין לזה השפעה ממשית על עומס העבודה. **אשר על כן, איננו מבינים את הדחיפות בתקנות תקנות לשעת חירום בעת הזאת, ללא עבודת מטה מסודרת, ותוך הבנת כלל המשמעויות וההיבטים הדרמטיים של שינוי התקנות.**

נמשיך ונתאר בקצרה את מהות המקצוע ואופיו, כקדימון להתייחסות פרטנית בהמשך של השלכות התקינה המוצעת:

מקצוע הפתולוגיה האבחנתית בישראל אכן נמצא במצוקה. כמות המומחים איננה מספקת ואנו פועלים כאיגוד מקצועי רבות להעלאת קרנו של המקצוע, גיוס מתמחים, ושמירה על סטנדרטים מקצועיים גבוהים כמצופה ממקצוע קריטי למהלך הטיפול בחולים ובכל תחומי העשייה הרפואית. נציין בסיפוק כי **אנו רואים ברכה יחסית בעמלנו**, וכמות המתמחים כיום גדולה משמעותית מאשר היה בעבר. עוד דרך ארוכה לפנינו ואנו נחשים להמשיך בעשייה ובבנייה.

מקצוע הפתולוגיה האבחנתית הינו **קריטי** להתוויית הטיפול המתאים לחולים. תפקידנו לא מסתיים עם הגדרת האבחנה, אלא לעיתים רק מתחיל שם. אנו נדרשים למגוון בדיקות משלימות בשיטות מעבדתיות מתקדמות ומגוונות - היסטוכימיות, אימונוהיסטוכימיות, מולקולריות ועוד. **הבסיס לכל אלו זאת הרקמה עליה נעשתה האבחנה, והיא מלווה אותנו שוב ושוב במעלה הדרך.**

אבחנת המחלה איננה ניצבת לבדה. תהליך האבחנה תלוי ומושפע מההתרשמות הקלינית של הרופא המטפל והדוגם, מההדמיה, בדיקות העזר המשלימות (ביוכימיה, המטולוגיה) ועוד. גם לאחר קביעת האבחנה חשוב השיח הרציף עם הגורם המטפל לבקרה הדדית והסתכלות מושכלת על מהלך המחלה המתמשך. אנו נמצאים בקשר הדוק ומשמעותי עם עמיתנו מהתחומים השונים, תוך הפריה מקצועית הדדית ושיח בונה.

Chairman: Prof. Iris Barshack
Secretary: Dr. Tzahi Neuman
Treasurer: Dr. Judit Krausz
Members: Prof. Dov Hershkovitz
Dr. Hananya Vaknine
Dr. Ady Yosepovich
Dr. Yaniv Zohar

יו"ר: פרופ' איריס ברשק
מזכיר: דר' צחי נוימן
גזברית: ד"ר יהודית קראוס
חברי ועד: פרופ' דב הרשקוביץ
דר' חנן ועקנין
דר' עדי יוספוביץ
דר' יניב זהר

כאיגוד מקצועי אנו פועלים כל העת הן לגיוס מתמחים חדשים והן להכשרתם באופן רציף. ההכשרה מתחילה במהלך ההתמחות, אך נמשכת מספר שנים לאחר מומחיותם ועד אשר הם מתבססים כפתולוגים עצמאיים. נדגיש כי בניגוד למקצועות אחרים, רק מומחה רשאי על פי חוק לחתום על אבחנה- ובשל כך עם סיום התמחותם ותחילת דרכם העצמאית הם רחוקים עדיין מבשלות מקצועית ועצמאות קלינית. הכשרת מומחה דה-פקטו לוקחת 7-10 שנים במצטבר מתחילת התמחותם.

אנו פועלים לקביעת סטנדרטיזציה בתהליכים השונים, להקניית ידע מתמשכת (בדמות כנסים מקצועיים, לימודי המשך ועוד) ובהתאמה לבחינות התמחות ברמה מתאימה אשר משקפת את הציפיות והדרישות ממקצוע קריטי שכזה.

ולסיום חלק זה, נדגיש ונאמר- על אף מצוקת כוח האדם בתחום, אנו סבורים כי בהינתן תנאי עבודה ושכר הולמים במעבדות הפרטיות, **ניתן למצות באופן משמעותי הרבה יותר את כוח האדם המקצועי והמיומן בארץ**. זאת עד אשר בעתיד הקרוב יבשיל דור המתמחים הרחב יחסית לכדי עצמאות מקצועית. אין זאת שעת חירום במקצוענו, ואין צורך בהתנהלות חפוזה עם פוטנציאל לפגישה דרמטית במקצוע ובאיכות המענה למטופלים.

כעת נתייחס לגופו של עניין- למשמעות פתיחת אפשרות למתן אבחנות על ידי רופאים מחוץ לארץ. להערכתנו מדובר בהתנהלות **מסוכנת למטופלים**, ונפרט מספר סיבות לכך:

1. **פגיעה בהקשר והשיח הקליני:** לפתולוגים בחו"ל אין את כל המידע הקליני והרדיולוגי שיש לפתולוגים הפועלים בארץ, כך שאיכות האבחנה תפגע וכך גם טובת המטופלים. **לקשר הקליני הזה משמעות גדולה והיכולת לשנות קו מחשבה ואבחנה בהתאם להקשר הרחב.**

2. **ניתוק הקשר בין הפתולוג והמעבדה:** פעילות אבחנתית כפי שמוצעת על פי התקנות משמעה שהתהליך המעבדתי ייעשה כאן בארץ, והחתכים הסרוקים דיגיטליים יועברו לפתולוגים בחו"ל. **החיבור בין הפתולוג למעבדה הינו קריטי**. הפתולוג הוא רק בקצה השרשרת, וניזון מהחומר המעובד בתהליכי המעבדה הקודמים להכנת החתכים. לעיתים יש צורך בפידיבק מהמעבדה, **ואף בבדיקה אישית שלו** את החומר המאקרוסקופי על מנת לוודא את האבחנה ונכונותה (למשל בהדגמה נאותה של אזורי חדירת גידול בתכשיר ניתוחי מורכב ועוד). אפשרות זאת מטבע הדברים לא תהיה קיימת באבחנות שיעשו מחו"ל.

3. **אחריות הפתולוג כוללת את כל התהליך:** על פי ההגדרה המשפטית, לפתולוג המומחה בחתימתו אחריות כוללת על כל התהליך, כולל עיבוד הרקמה והתהליכים המעבדתיים. ניתוק מובהק כל כך בין הפתולוג לתהליך שקדם לו פותח פתח קריטי לבעיות, ומעלה בתהייה את מקור אחריותו.

4. **הדרישה למפגשים מולטידיסציפלינריים:** על פי הנחיות משרד הבריאות יש לקיים ישיבות מולטידיסציפלינריות וכן tumor boards. מתן אפשרות למיקור חוץ בחו"ל מעקר הנחיות אלו מלשונן.

Chairman: Prof. Iris Barshack
Secretary: Dr. Tzahi Neuman
Treasurer: Dr. Judit Krausz
Members: Prof. Dov Hershkovitz
Dr. Hananya Vaknine
Dr. Ady Yosepovich
Dr. Yaniv Zohar

יו"ר: פרופ' איריס ברשק
מזכיר: דר' צחי נוימן
גזברית: ד"ר יהודית קראוס
חברי ועד: פרופ' דב הרשקוביץ
דר' חנן ועקנין
דר' עדי יוספוביץ
דר' יניב זהר

5. **הבנת האוריינטציה ומשמעות החתכים:** לפתולוג הבודק וחותרם על התשובה צורך קריטי בהבנת התהליך והתיאור המאקרוסקופי שקדם להכנת החתכים. פערי השפה עשויים להיות פתח משמעותי לתקלות.

6. **בדיקות מולקולריות (ואחרות) משלימות:** לעיתים קרובות מתבצעות בדיקות משלימות על סמך האבחנות המקוריות. נוכחות זמינות הפתולוג לעיון חוזר בבדיקה, לסימון האזורים הרלוונטים למעבדה, לבחינה של התאמתה לבדיקות הנוספות וכל תיפגע משמעותית אם האבחנה כשלעצמה תינתן מחו"ל וללא קשר למעבדה או להמשך העבודה עליהן.

7. **הסתייעות בעמיתים:** אבחנות לעיתים הינן מורכבות ודורשות חשיבה רב תחומית של פתולוגים מתחומים שונים. בארץ, כשכולם מכירים את כולם ולכל פתולוג יש את המעגלים המקצועיים שלו, התהליך הזה פשוט ומובנה באפשרות להסתייע בעמיתים במחלקה או בסיוע מעבדת אם. עם זאת, אין לדעת מה צורת העבודה המקובלת במקומות זרים, ללא פיקוח ובקרה.

8. **בקרת איכות:** הפתולוגים המומחים בארץ כולם עמדו בסטנדרט בחינות מחמיר ונמצאים בבקרה מקצועית תמידית של המעבדות השונות. מטבע הדברים מיקור חוץ, בדגש על כזה המופעל משיקול עסקי, יימנע את האפשרות לבקרה מקצועית נאותה על המומחים החותמים על התשובות. זאת ועוד- מטבע הדברים המעבדות הפרטיות הגדולות מחוץ לבתי החולים הם אלו שיחפשו להסתייע במיקור החוץ. דה-עקא- אלו המעבדות אשר בקרת האיכות שם בעייתית יותר, הגורמים המקצועיים הרפואיים מעטים ביותר, ועיקר הפעילות שם "עסקית". צאו וראו מהן המעבדות אשר היו ועודן במוקד הבחינה והבקרה של משרד הבריאות בשנים האחרונות, ולא נוסף.

9. **למידה מתמשכת:** לעיתים קרובות נמצאים הקלינאים בקשר רציף עם הפתולוג גם לאחר האבחנה. אם זה לחידוד שאלות ענייניות שצפות, אם זה לשיח על ההתפתחות הקלינית התואמת/לא תואמת את האבחנה, ואם זה לאיתגור האבחנה מסיבות שונות. אנו סוברים כי השיח על מיקור החוץ בפתולוגיה צריך להיעשות במשותף עם עמיתינו- משתמשי הקצה- האונקולוגים, הפנימאים, הכירורגים וכדו'. **דעתם צריכה להישמע גם כן ומשמעות התהליך צריכה להיות שקופה לכולם.**

10. **השונות המקצועית:** כמי שעבדו בארה"ב, ובבתי חולים מעולים בתחומם, נחשפנו גם לשונות האדירה בין המקומות השונים. לצד רפואה עילית ומקצוענות, פגשנו גם רמה נמוכה ומביכה, על אף שכולם היו "בוגרי התמחות מוכרת". לא כל הנוצץ זהב, ולא כל מומחה באשר הוא מהמדינות האמורות בתקנות הוא ראוי בתחומו. מובן שגם בארץ כך הם הדברים, אולם פה הרגולציה, הבקרה וההיכרות הקרובה מאפשרים להתמודד עם השונות ומשמעותה. **מיקור חוץ אשר ישאף למחירים נמוכים, ולא יוכל להיות מלווה בסטנדרטיזציה ובקרה, יהיה עם פוטנציאל הרסני לאיכות השירות למטופל.**

11. **הרצף האבחנתי:** במתן אבחנה אנו מתייחסים לא רק לרקמה הקיימת אלא גם לאבחנות קודמות שניתנו. אם זה ניתוח לאחר ביופסיה, אם זה ביופסיות חוזרות וכדו'. חוסר מודעות וחיבור לאבחנות קודמות מוביל הן לבזבוז יקר ברקמה ומשאבים לבירור שלעיתים כבר נעשה, והן לטעויות באבחנה מחוסר מודעות לרצף האבחנתי שכבר קיים. מיקור חוץ לחו"ל, שלא חשוף לרצף האבחנתי (הן בשל היעדר מודעות והן בשל מחסום שפה משמעותי בהבנת הדו"חות הקודמים) הינו פתח קריטי לתקלות.

Chairman: Prof. Iris Barshack
Secretary: Dr. Tzahi Neuman
Treasurer: Dr. Judit Krausz
Members: Prof. Dov Hershkovitz
Dr. Hananya Vaknine
Dr. Ady Yosepovich
Dr. Yaniv Zohar

יו"ר: פרופ' איריס ברשק
מזכיר: דר' צחי נוימן
גזברית: ד"ר יהודית קראוס
חברי ועד: פרופ' דב הרשקוביץ
דר' חנן ועקנין
דר' עדי יוספוביץ
ד"ר יניב זהר

בנוסף לאמור לעיל, נדגיש היבט משמעותי נוסף- **למיקור חוץ של בדיקות לחו"ל השפעה דרמטית על איכות המקצוע וההכשרה בארץ**, ונפרט מספר סיבות לכך:

- קבלת רישיון למומחים בפתולוגיה בארץ מאפשרת לשמור על הרמה הגבוהה של הפתולוגיה בארץ. עבודה מחו"ל תפגע בהכשרת המתמחים בארץ שהיא אחת ממטרות העל שלנו כאיגוד מקצועי.
- מיקור חוץ שכזה עלול לגרום **לפגיעה דרמטית במעמד המקצועי** ובשכר של הפתולוגים בארץ ופיתוח תחרות עם שירותי אבחנה זולים שאינם עומדים בקנה אחד עם הרמה המקצועית המצופה מאיתנו.

נסכם ונאמר: אנו פועלים רבות לשיפור המקצוע, הפיכתו לאטרקטיבי וגיוס מתמחים אליו. תהליך כמו המוצע כאן הינו **הרסני**, הן באיכות השירות למטופל והן בנוק המקצועי לתחום בישראל. זהו מדרון חלקלק אשר ברור לכל שכשם שאין לו קשר ועניין כרגע עם "מצב החירום" כך גם קשה עד בלתי אפשרי יהיה להחזיר את הגלגל לאחור בהמשך. **כל כך קשה לבנות, וכל כך קל להרוס.** הלוואי ולא נגיע לזה. אנו סבורים כי בהינתן תנאי עבודה ושכר הולמים במעבדות הפרטיות (אשר שם אם נודה לאמת הבעיה, והן בעלות העניין בשינוי התקנות), **ניתן למצות באופן משמעותי הרבה יותר את כוח האדם המקצועי והמיומן בארץ.** זאת עד אשר בעתיד הקרוב יבשיל דור המתמחים הרחב יחסית לכדי עצמאות מקצועית.

אנו זמינים לכל שיח מקצועי וענייני, ולתהליכים מקצועיים ומשמעותיים להעצמת המקצוע בישראל ולמקצועיותו.

בברכה, בהערכה ובכבוד רב, בשם כל חברי האיגוד הישראלי לפתולוגיה-

פרופ' איריס ברשק

ד"ר צחי נוימן

יו"ר האיגוד

מזכיר האיגוד

Chairman: Prof. Iris Barshack
Secretary: Dr. Tzahi Neuman
Treasurer: Dr. Judit Krausz
Members: Prof. Dov Hershkovitz
Dr. Hananya Vaknine
Dr. Ady Yosepovich
Dr. Yaniv Zohar

יו"ר: פרופ' איריס ברשק
מזכיר: דר' צחי נוימן
גזברית: ד"ר יהודית קראוס
חברי ועד: פרופ' דב הרשקוביץ
דר' חנן ועקנין
דר' עדי יוספוביץ
ד"ר יניב זהר

העתקים:

מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות

ד"ר ספי מנדלוביץ', סמנכ"ל משרד הבריאות

ד"ר אסנת לוקסנבורג, מנהלת חטיבת טכנולוגיות רפואיות, מידע ומחקר, משרד הבריאות

פרופ' ציון חגי, יו"ר ההסתדרות הרפואית

עו"ד לאה ופנר, מזכ"ל ההסתדרות הרפואית